

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 446.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčijo 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Volilci mesta Idrije!

Izvanredna okrajna konferenca soc.-demokratske stranke za idrijski okraj, vršeča se dne 19. jan. v Idriji, je enoglasno sklenila, da naprosi sodruga

Etbina Kristana
pisatelja v Ljubljani,

da prevzame kandidaturo za deželni zbor v mestu Idriji.

Da se je konferenca enoglasno izrekla za to kandidaturo v našem idrijskem mestu, tiči vzrok v dejstvu, da je Idrija delavsko mesto, in mandat takega mesta postoja izrazitemu zastopniku delavskih slojev. Tak pa je:

Etbin Kristan
pisatelj v Ljubljani.

Volilci mesta Idrije!

15. svečana zvečer (začetek ob pol 9. uri) bo na volilnem shodu v pivarni „pri Črnem orlu“ razložil kandidat

Etbin Kristan

svoj program za deželni zbor.

Pridite zatoraj vsi, brez ozira na politično mišljenje, tudi oba nasprotna kandidata naj prideta, da bo vsakdo lahko na jasnem, komu odda 28. svečana svoj glas.

Volilni odbor.

Shodi.

16. svečana se bodo vršili volilni shodi v Spodnji Idriji, Žireh in na Kljuki.

Volilcem v okraju Idrija-Vipava!

21. t. m. pojdete na volišče. Socialno-demokratski volilci so sklenili, da zedinijo svoje glasove na sodruga

Ivana Mlinarja
zasebnega uradnika v Ljubljani.

Kdor bo zapisal na volilni listek ime kandidata sodr. Ivana Mlinarja, ta bo s tem protestiral proti klerikalnemu nasilju, liberalnemu brezglavju in agrarnemu slepomišenju. Obenem pa bo manifestiral za uvedbo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice v deželni zbor kranjski, ki edina bo uredila neznosne razmere, ki so zavlada v njem v škodo cele dežele.

Volilni odbor.

Izvanredna okrajna konferenca.

V nedeljo, dne 19. januarja se je vršila v prostorih socialističnega društva „Naprej!“ v Idriji izvanredna konferenca socialno-demokratskih organizacij za Idrijo in okraj

Idrija-Vipava. Konference se je udeležilo 42 delegatov in en gost. Dnevni red je bil: 1. Deželnozborske volitve. 2. Časopisje. 3. Raznoterosti. Po referatih poročevalcev in govorih skoro vseh prisotnih se je enoglasno sklenilo:

1. Deželnozborskih volitev se udeleži socialno - demokratična stranka tako v Idriji kakor v okraju Idrija-Vipava povsem samostojno.

2. V mestu Idrija se proklamira enoglasno za kandidata sodruga Etbina Kristana, pisatelja v Ljubljani.

3. Za okraj Idrija-Vipava sodr. Ivana Mlinarja, zasebnega uradnika v Ljubljani.

4. Časopis „Naprej“, ki je glasilo okr. organizacije, in „Rdeči Prapor“, kot glavni organ stranke, se naj z vso enerzijo in vnemo širita po Idriji in po okraju Idrija-Vipava tako, da ne bo delavca, ki bi teh dveh listov ne čital.

Rudarske razmere.

Dne 18. januarja t. l. se je zopet vršil v dvorani pri „Črnem orlu“ v Idriji velik shod rudarjev, ki je imel nalogo razmotriti, v koliko se izvršujejo poboljški, dani 30. novembra 1907. V uvodnem govoru je sodrug A. Kristan pojasnil pomen shoda in njegov namen. Priložnost pritožbe je dana, na dan zato, komur se krivica godi! In oglašati so se jeli takoj rudar za rudarjem — mnogo pritožb. Glavno: prestopanje v višje kategorije se ni izveło povsem po službenih letih, ker se mnogim niso vštela leta, katera so službovali pri gozdarstvu, na stavbenem oddelku — kdor je pretrgal tukajšno službovanje ter za en mesec ali več odšel kam drugam, tisti tudi ni premaknjen v tisto kategorijo, kamor spada. — Daljna pritožba je seve 15% no zvišanje, ki je nekateri zadovoljilo, premnoge ne. Vprašanje, ki ni rešeno, je seveda: na kaj pa se je pridalo teh 15%? Profesionisti so se pritoževali, da se je nje v mnogih ozirih pre-

zrlo, tako da so pri starem i. t. d. Sodruga A. Kristan je v končnem govoru reasumiral vse pritožbe ter stavil resolucijo, v kateri se pozivlje rudarska zadruga, naj pritožbe, na današnjem shodu doprinešene, v svoji seji temeljito razpravlja in jih sporoči c. kr. direkciji; poglobitna naloga njena pa bodi, da se vse rudarje pravilno premakne in se jim štejejo vsa leta, katera so pri erarju službovali, v premaknitev, in določi naj se, da se bodo procenti konec meseca prišteli k akordu. Glede profesionistov pa naj se tudi ukrene, da bodo zadovoljni.

Resolucija se je enoglasno sprejela.

Deželnozborske volitve in pol. stranke na Kranjskem.

Na shodu dne 18. januarja t. l. je poročal sodrug A. Kristan o razpisanih deželnozborskih volitvah. Kdo bo volil? Veleposestniki, volilci v mestih, trgih in vaseh, ki volijo v drugem in prvem razredu, ter vsi oni, ki plačajo 8 kron cesarskega davka. Delavcev med deželnozborskimi volilci je seve prav malo, ker malo delavcev plača po 8 kron davka, le tisti so, ki so lastniki kake hišice. V Idriji je takih do 100, žal le, da ti ne nastopijo nikdar tako solidarno kot bi morali. Delavec bi moral z delavcem v vsem skupno delovati, v gospodarstvu in v politiki. Pri bližajočih se deželnozborskih volitvah se bodeta pulili v glavnem dve stranki: klerikalna in liberalna, ki se bo pa še tu in tam imenovala „agrarna“ ali „neodvisna“. Socialni demokratje bomo nastopili le v nekaterih okrajih. Šlo se bo za volilno reformo. Liberalcem bi bilo najbolj po godu, da ostane status quo, to se pravi: tako kot je — klerikalci pa hočejo neko volilno reformo, po kateri mislijo priti do večine v deželnem zboru, kar je njih srčna želja. Za socialne demokrate pa se glasi zahteva: sem s splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico. Zato pa se mora povsod, kjer bomo socialni demokratje kan-

didirali, agitirati z vso vnemo za te kandidate. Deželni zbor, ki pride sedaj po teh volitvah skupaj, bo le prehodnega pomena, ker bo njegova glavna naloga morebiti: volilna reforma. Ko bo ta urejena, pa pojdejo gospodje domov. — Govornik se je pečal še z zadnjim shodom, na katerem je bivši klerikalni poslanec Arko razvijal svoje „nazore“. Po pozivu, naj se glede volitev drže vsi sklepa konference, ki bo storjen 19. januarja, je zaključil predsednik, sodrug J. Kokalj, lepo zborovanje.

Proletarijat.

Napisał K. Kautský.

Dalje.

Prostitucija.

Poleg očitanj, da hočemo razrušiti rodobino, pridejo še, da smo za skupnost ženâ. Ta očitanja so prav tako krivična, kot ona o razrušitvi rodbine.

Mi trdimo, da bo ravno tisto, kar je nasproti vsaki skupnosti ženâ vsakemu spolnemu prisiljenju in vsaki nečistosti, namreč idealna ljubezen v socialistični občini povod vsem zakonskim zvezam, in da bo ljubezen šele tam prišla do splošne veljave. Kaj pa vidimo danes? Odporna moč ženâ, ki so bile dozdej le v gospodinjstvu in ki imajo zato o javnem življenju ter o organizaciji še pretemne pojme, je tako majhna, da si jim upa podjetnik trajno takšne mezde za njih delo plačevati, kakršne sploh za njih življenje ne zadoščajo, in so radi tega odkazane za dopolnitev potrebnih dohodkov na prostitucijo. Množenje industrialnega ženskega dela kaže povsod težnjo za pomnoženjem prostitucije. V državi božjega strahu in pobožnih navad (v Nemčiji) so prav cvetoče panoge industrije, ki plačujejo svoje delavke tako slabo, da bi morale od lakote umreti, če bi ne živele od prostitucije. In ti podjetniki izjavljajo, da temelji konkurenčna zmožnost in „razcvitanje“ njih industrije ravno v nizkih mezdah. Večje mezde pa bi jih ugonobile.

Prostitucija je prav toliko stara kot nasprotje med bogatimi in revnimi. Ali nekda

so bile prostitutke v sredi med berači in sleparji, bile so v razkošju, katero si je družba mogla dovoljevati, ali katerega izguba bi ne bila nevarna njenemu obstoju.

Danes niso le članice tzv. lumpenproletarijata, ampak tudi delavne žene, ki so prisiljene svoje telo proti plačilu prodajati. To prodajanje teles ni več razkošje, ampak eden izmed temeljev razvoja industrije. V kapitalističnem proizvodjalnem načinu je postala prostitucija podpora družbe. Kar nam zagovorniki te družbe očitajo, to uganjajo sami: namreč skupnost ženâ. Seveda: skupnost s proletarskimi ženami. Tako globoko se je že ukorenil ta način skupnosti ženâ v današnji družbi, da proglašajo njeni zastopniki na sploh prostitucijo kot potrebo. Ne morejo si predstaviti, da bo z odpravo proletarijata odpravljena tudi prostitucija, ker si družbe brez skupnosti ženâ sploh predstavljati ne morejo.

Današnja skupnost ženâ je iznajdba višjih družabnih slojev, ne pa proletarijata. Ta skupnost žena je eden izmed mnogih načinov izkoriščevanja proletarijata. Ta skupnost ženâ, ni socializem, ampak prav njegovo nasprotje.

Industrijska rezervna armada.

Uvedba ženskega in otroškega dela v industrijo je, kakor smo videli, eno najmočnejših sredstev za kapitaliste, da nižajo delavske mezde.

Sempatja vpliva prav tako neko drugo sredstvo: uvažanje delavcev iz zaostalih pokrajin od onod, kjer ima ljudstvo še majhne potrebe, ali kateremu še tovarniško delo ni strlo delavske moči. Razvoj proizvodjanja na veliko, zlasti mašinstva, ne ustvarja le te možnosti, te neizurjene delavce namesto izurjenih uporabljati, ampak tudi možnost, da se jih hitro in po ceni dobi. Skupaj z razvojem proizvodjanja gre tudi razvoj prometnih zvez; gromadni produkciji odgovarja tudi gromadni transport, ne le blaga, temveč tudi oseb. Ladje in železnice, ti slavljene nosilci kulture, ne privažajo le orožja, žganja in sifilis k barbarom, ti tudi privažajo bar-

bare k nam in ž njimi tudi barbarstvo. Prihod kmetiških delavcev v mesto je vedno številnejši. In vedno bolj oddaleč prihajajo v mesta trume ljudi, ki imajo malo potreb, veliko potrpežljivosti in malo odbojne moči. Slovani, Švedski in Italijani prihajajo v Nemčijo, pa nižajo mezdo; Nemci, Belgijčani in Italijani v Francijo; Slovani, Nemci, Italijani, Irci, Švedski v Anglijo in v Združene države ameriške; Kitajci v Ameriko in Avstralijo in mogoče v nedaleki dobi v Evropo. Na nemških ladjah zavzemajo že Kitajci in zamorci mesta belih delavcev.

Ti tuji delavci so deloma razlašeni mali kmetje, maloobrtniki, ki jih je kapitalistični proizvodni način ruiniral, jih pognal raz domačijo in jim vzel z domovanjem tudi domovino. Poglejmo le te brezštevilne trume izseljencev in vprašajmo se, ali je socialna demokracija, ki jih je napravila za brezdomovince, ki redi brezdomovinstvo?

Vsled razlastitve malih kmetov in malih obrtnikov, vsled dovažanja delavskih množic iz dalekih dežel, vsled razvoja ženskega in otroškega dela, vsled skrajšanja učne dobe, ki postaja šele priučna doba, posreča se kapitalističnemu proizvodnemu načinu, da je število delavnih moči, ki mu stoje na razpolago, ogromno pomnožil. Vsled neprestanega napredovanja tehničnih poboljškov in izpopolnitev pa gre roko v roki z gorenjim, neprestano množenje produktivitete človeškega dela. Kapitalistično izkoriščanje pa še večja izrabljanje delavne moči posameznika do skrajnosti, deloma s tem, da se podaljšuje delavni čas, deloma tudi, zlasti tam, kjer to onemogočujejo postave; delavske organizacije s tem, da delavce bolj vpregajo, bolj pritiskajo.

Obenem pa deluje strojnato, da napravi delavne moči odveč. Vsak stroj prihrani delavno moč — če bi tega ne storil, bi bil brez vrhne. V vsaki obrtni panogi je združen prehod od ročnega dela k strojnemu delu z največjimi bridkosti za prizadete ročne delavce, ki so, pa naj bodo rokodelci ali manufakturni delavci, ko postanejo odveč, vrženi na cesto. Učinek mašine

je, ki ga delavci najpoprej občutijo. Mnogo številni upori v prvih desetletjih devetnajstega stoletja pričajo, koliko bridkosti, koliko puntarije in koliko obupa je povzročil ročnim delavcem baš prehod k strojnemu delu. Uvedba mašinstva, kakor vsako zboljšanje istega, je za posamezne delavske vrste vedno kvarno: seveda morejo za raznih okoliščin druge delavske vrste — n. pr. oni, ki so uslužbeni v strojni fabrikaciji — pridobiti. Ne verjamem pa, da li ta zavest stradajoče tolažila kaj prida.

Nadaljevanje sledi.

Vsak rudar mora biti član Unije rudarjev avstrijskih, ki je edina organizacija rudarjev.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo.“

Piše A. Kristan.

Konec.

Gosp. dr. Božič razmotriva tudi na dolgo in široko začasni program socialne demokracije glede malega kmeta.

Po njegovem mnenju bi uvedba enake volilne pravice za občine sedaj le malo koristila malemu kmetu in tudi velikemu, slovenskemu še najmanj.

Zakaj ne pove. Istina je, da bi malemu prav zelo pomagala, ker bi imel potem odločilno besedo v šolskih krajnih svetih, v zdravstvenih zastopih, v cestnih odborih i. t. d. Občina bi prišla v roke (na kmetih) malemu kmetu. Danes je v rokah velikih posestnikov, katerim pa bi uvedba enake volilne pravice gotovo ne koristila, ker bi mu vzela sedanje privilegije!

Po njegovem se pravi: dobro stvar na glavo postavljati, če se zahteva „splošno bolniško zavarovanje, kakor tudi zavarovanje proti nezgodam, za starost, onemoglost, za

delavce, male kmete in male obrtnike ter njih vdove in sirote“. On pravi: kar je na stvari dobrega, je to, da se mora za kmečke delavce pravtako skrbeti, kakor za tovarniške. S tem seve indirektno izjavlja, da je proti zavarovanju, ki naj obsega male kmete! In vendar, kaj je potrebnejšega bolj kot to!

Po njegovem „ne gre zahtevati odprave vseh indirektnih davkov ter drugih doklad in upeljave postopno naraščajočega davka iz dohodkov“, ker „država dandanes toliko potrebuje, da ne more izhajati s samim dohodninskim davkom!

Po njegovem je nekaj docela neumevnega zahtevati, da prevzamejo občine gozdove v svojo lastno oskrbo. „Kje pa naj kmet jemlje les, nasteljo, drva — ali naj vse to kupi? Ali naj bo odvisen od milosti občine in ali naj prosjači pri njej za drva.“

Po njegovem tudi ni naloga občine, da bi kupovala na prisilnih dražbah posestva ter s tem razmnoževala občinsko premoženje. On vpraša, ali je naloga občine, da dela iz kmetov kmečke delavce in proletarce, ki bodo živeli od danes do jutri brez strehe, brez trdnega doma?

I. t. d. i. t. d. Zopet smelo trdim, da g. dr. Božič ne ve, kaj bi z malim kmetom. Je proti enaki volilni pravici v občini — torej proti temu, da dobi mali kmet občino v svoje roke, je proti zavarovanju malega kmeta zoper nezgode i. t. d., je proti temu, da bi občina postala lastnica gozdov, je proti temu, da bi občina nakupovala na prisilnih dražbah prodajana posestva... Zakaj, ker hoče, „da se ustvari trden in ojačen kmetijski stan“.

Jaz pa še dodajem: ker ravno dr. Božič hoče (kakor razvidno), da se napravi iz malih kmetov kmečke delavce, proletarce brez domovja, hlapce tistim, ki naj po njegovem tvorijo „trden in ojačen kmetijski stan“. Njemu je bolj po godu, da bogati posamezniki pokupijo kmetije, gozdove, nego da bi vse to postalo last občine, katero bi upravljal odbor,

izvoljen na podlagi enake volilne pravice! Saj je vendar jasno, da nekje morajo živeti tisti, katere so pregnali raz kmetij. In ali ni lepše življenje delavca v poljedeljski zadruzi (kakršno naj v zmislu načrta socialne organizacije tvori vsaka občina, oziroma več občin skupaj) kot delavca pri velikem kmetu, pri posamezniku, ki nima za nič drugega zmisla, kot za svojo last?

Da bi zavračal dr. Božičeve opazke glede obveznega dela, za to nimam sploh časa — mislim pa, da je dr. Božiču že žal, da jih je zapisal.

Dejal sem na početku, da se gre za male kmete. Kočarji, bajtarji in kakor se že taki podobni proletarci na kmetiji imenujejo, morajo kot taki izginiti iz poljedelstva. Ali je mogoče iz teh napraviti „trden in ojačen kmečki stan“? Ne! Šele s socialistično organizacijo kmetijstva izginejo one premoženjske razlike, ki povzročajo, da so vse poljedelske reforme enostranske ter absolutno brez koristi za ogromno večino kmetiškega prebivalstva. Nepremožni človek najde v občinskem in razlaščenem posestvu dovolj vira za obstoj, mali kmet pa bo imel dovolj zemlje in izdelovalnih sredstev — tudi srednjemu bo boljše, ker bo s skupnim delom in na združenem posestvu pri manjšem trudu več pridelal kakor danes, ko kmetovo delo na malih parcelah izključuje racionalno pri- in obdelovanje ter uporabo najmodernejših sredstev za poljedelstvo.

Ali se bo socialna demokracija med kmetijskim ljudstvom kmalu tako ukoreninila kot se je med industrialnim, ali ne — za to se sedaj ne gre. To bo plod razvoja. S splošno in enako volilno pravico je danes šele socialni demokraciji pot na kmete. Uspehi po Češkem, v Galiciji, pa tudi po Kranjskem so lepi, ker — gotovo bo za vse male kmete veliko prijetnejše: delovati za tem: postati samostojne delavce v poljedeljski zadruzi kot pa pripravljati se na pot v Ameriko v tamošnje kapitalistične tovarne in rudnike.

Iz idrijskega okraja.

„Idrijske novice“. V »Slovenec« so namreč vsako soboto »idrijske novice«. Kakšne so — no, saj veste, po klerikalni maniri skripare. V soboti 8. številki z dne 18. januarja se producira v teh novicah gospod dekan Arko. V prvi notici razpravlja o neki notici iz našega lista, v kateri je bilo zapisano: »Da so se vse stranke v dižavnem zboru zvezale proti socialnim demokratom«, in trdi, da je to prav toliko kot — da socialno-demokratski poslanci nimajo nič upliva. Poleg tega pa ima še predrznost napisati, da je sodrug Anton Kristan zatajil svoje pisanje. Gospod dekan! Hvalite se povsod, da ste že star mož, 27 let v dušnem pastirstvu delujoč ter da ste bili že pri raznih zelenih mizah — povejte tudi enkrat, ali znate tudi logično misliti? Če se proti komu vse zveže, je dokaz, da je tisti, proti komur se vežejo, močan na zunaj in na znotraj. — V drugi notici pripoveduje g. dekan: »kato se kupčije sklepajo« ter končuje »kdor zna, pa zna«. Namreč, sodrug A. Kristan zna. Hvala le pa in prisrčna za priznanje, da naš urednik »zna«. Ko statirati pa moramo dejstvo, da je laž, da je g. Vogelnik s sodrugom A. Kristanom kdaj sklepal kakšne kupčije. Kupčije so bile brez Vogelnika sklenjene tam, kjer jih je bilo treba. Res tudi ni, da je g. Vogelnik kdaj s sodrugom Kristanom v prodajalni govoril, in res tudi ni, da je to sodrug Anton Kristan kdaj rekel. No, g. dekan je prišel s temi trditvami v navskrižje z resnico, temur pa se pri njegovi gostofesednosti ni prav nič čuditi. — Tretja notica v »Slovenec« se tiče petja naših fantov. Kaj je res? Vodja deške šole g. Alojzij Novak je sodrugu Antonu Kristanu večkrat pripotočal, naj osnuje pevski zbor med rudarskimi fanti, »ker petje je nekaj krasnega, blažilnega« — in treba bi bilo tiste nerodne pesni, ki se pojo, nadomestiti z lepimi umetnimi in narodnimi pesnimi. Na odgovore sodruga Antona Kristana, da kaj takega ni mogoče v Idriji, ker se ne dobi učitelja, ki bi učil petje — trdil je g. vodja A. Novak, da bo novi g. učitelj Pleskovič rade volje prevzel pouk. In tako se je osnoval pevski zbor. G. učitelj Pleskovič je prevzel zbor, predsednik krajevnega odbora rudarske zadruge je izposloval prostor v rudniški šoli — g. Pleskovič je parkrat učil, kar naenkrat pa je napisal sodrugu A. Kristanu, da ne more več poučevati »radi rodbinskih razmer«. Sodrug Anton Kristan je nato naprosil g. učitelja Šabeca, ki je obljubil, da bo prevzel pouk, ali tudi ta se je, ne da bi sploh imel kakšno vajo, odpovedal »radi rodbinskih razmer«. In če se je vprašalo tega ali onega učitelja — eden je imel ta izgovor, drugi oni, tako da se je pevski zbor razšel in da se je sodrug Ivan Stravs šel k gospodu nadsvetniku Billeku zahvaliti za prostor v c. kr. rudniški šoli. In pri tej priložnosti je rekel g. Billek: »Razumem, zakaj ne morete dobiti učitelja, Kristan je proti Arkotu, Arko proti Kristanu.« Mislimo, da je dovolj jasno povedano, zakaj nismo mogli dobiti učitelja za

petje: »ker je Arko proti Kristanu«. Zakaj ni g. Pleskovič poučeval petja — ve g. dekan prav dobro, ker piše, da so bili »glasovi divji«, kajti ta trditve je jasen dokaz, da je g. Pleskovič bil z Arkotom, ali posredno ali neposredno v zvezi radi pevskega pouka.

Pozivljamo gosp. Pleskoviča, da preizkusno označi dekanovo pisavo za laž! Če je kaj moža, bo to storil. Sploh je pa resnica, da je dekan porabil vpliv, kolikor ga ima, da je preprečil pouk v petju. In sploh je resnica, da je žalostno za učitelje na idrijski rudniški šoli, ker si ne upajo socialnih demokr. tov učiti redolžnega petja.

V četrti notici pisari dekan glede zaslužka v čipkarski zadruzi, o nagradi za delo, o kupčiji, o 10.000 i. t. d. Seveda so zopet čipkarice, ki čipkajo v čipkarski šoli »njegove«, ki izročijo svoja dela učiteljicam na »njegovi« šoli, ki zastoj delajo ter zaslužek takoj izplačajo . . .

Na sploh: v štirih noticah se je dekan v »Slovenec« pral, ali ostal je neopran. Delavstvo idrijsko vidi v njem le dekana iz shoda, ki se je vršil dne 11. januarja 1908.

Iz občirske seje. Dne 23. jan. zvečer ob šestih so morali mestni uslužbenci po celem mestu iskati gg. odbornike in namestnike, da je bila seja sklepna. Od klerikalcev sta kar dva manjkala, od liberalcev cela vrsta . . . Ko se je število navzočih približalo sklepčnosti, je odprl župan sejo, pozdravivši gg. odbornike v novem letu . . . Poročilo o računih mestne hranilnice je podal sodrug A. Kristan, ki je — kot računski pregledovalec mestne hranilnice — pregledal račune. Prometa je imela hranilnica že 388.365 K 24 vin. Dobička se izkazuje tudi že 419 kron 54 vin. Knjige so v redu, lepo vodene, vknjižbe so pravilne, poslovanje je redno in potrebam odgovarjajoče. Predlaga odobritev računov. Vsprejeto. — Vloga ces. kr. rudniškega ravnateljstva glede stroškov za elektriko v mestnem gasilnem domu se reši v tem zmislu, da je občina pripravljena 50 kron prispevati k skupnim stroškom enkrat za vselej. — Glede telefonske zveze Idrija — Vrhnika občina ne da nič prispevka. Če se zveza napravi, prevzame občina eno štacijo. — V upravni odhor mestne hranilnice se izvoli namesto izstopivšega notarja Pegana občinski svetovalec Tukač. — V volilno komisijo za deželnozborske volitve se izvolijo gg. Pegan in Didič ter sodrug. Fr. Kobal. — V komisijo radi javne čitalnice, ki se naj dogovarja s sedanjim odborom »Čitalnice«, se izberejo gg. sodnik Sturm, c. kr. rud. svetnik Svoboda in sodrug A. Kristan. — Sodrug A. Kristan interpelira župana glede mesnih cen. Vpraša ga, kaj se je po znani seji občinskih svetovalcev ukrenilo. Sklene se, da se povpraša nemudoma c. kr. okrajno glavarstvo in trgovsko zbornico, ali sta te dve oblasti zato, da občina določi najvišjo ceno mesa. — Sodrug A. Kristan interpelira župana radi odprave grabelj ter radi pridnejšega spravljanja drv iz Lenštata, da ne bo zopet take povodnji,

kot je bila nedavno. Župan obljubi storiti vse primerne korake. — Notar Pegan interpelira župana, da stori vse potrebno, da res pride postavka za poddržavljenje realke v proračun države — Odborniki sodr. I. Velikanje, U. Kokalj, Franc Kobal interpelirajo glede vodovodov za gradom (dolenji del), na Brusovši in na Leopoldovem. Svetovalec sodr. I. Kokalj interpelira župana radi razsvetljave na Zemlji, kjer naj se napravita dve svetilki, katerih ena naj bi celo noč svetila. — Sodrug A. Kristan interpelira župana radi smetij, ki jih občinski delavci vozijo v Nikavo, kar je vendar proti sklepom policijskega odseka. Dalje interpelira sodr. A. Kristan župana glede Kopešetove hiše, kjer je eno stanovanje tako, da se mora bivanje prepovedati. — Odbornik Mohorič interpelira radi strogega dodržavanja policijske ure na trgu pri prekupavanju. — Župan vzame interpelacije na znanje in obljubi, da po mogočnosti ugodi. Seja se nato zaključila.

Idrijske kandidature. Troje kandidatov se poteza za idrijski deželnozborski mandat — troje strank pojde v volilno borbo. Liberalna, klerikalna in delavska — socialno-demokratska. Engelbert Gangl, učitelj v Idriji, za liberalce, Mihael Arko, dekan v Igriji, za klerikalce in Etbin Kristan, urednik in pisatelj iz Ljubljane, za socialne demokrate. Delavskim volilcem se ne bo težko odločiti. Koga naj se voli? Etbina Kristana! Idrija je delavsko mesto, kaj je logičnejšega in kaj samoočite razumljivejšega kot to, da vsi delavski volilci oddajo svoje glasove Etbinu Kristanu. In obrtniki? Kdo je obrtnik? Delavec, ki mora iti skupno z drugimi delavci. Kaj je naravnost nego to, da oddajo vsi obrtniki pot pripadniki delavskega ljudstva svoje glasove kandidatu delavske socialno-demokratske stranke, Etbinu Kristanu? In uradniki, zdravniki, učitelji, profesorji? Katera stranka zastopa interese neposedejočih slojev? Socialno-demokratska! Katera stranka zastopa pravo naprednost v kulturnem in gospodarskem pogledu? Socialno-demokratska! Pošteno in prav bi bilo, da bi zastopal mesto Idrijo sedaj socialni demokrat. Zlasti sedaj, ko se bo šlo za volilno reformo! Kje pa dobijo prijatelji splošne in enake volilne pravice ognjevitajšega zagovornika te zahteve kot je — Etbin Kristan?

Dekan Arko je fin možakar. On hoče zadoščenje od idrijskih rudarjev, ker so mu dejali, da je sovražnik resnice! «Božji namestnik laže»; — da, da, resnica v očeh kolje. Idrijski rudarji mu tem potom nuznanjajo, da mu dajo zadoščenje, kadar on prekliča vse grobe neresnice, katere je na znanem shodu zagrešil!

Judje — dobrotniki idrijskih čiparic. Gospod Arko smatra za častno izpričevalo za «našo čipkarsko šolo», ker pojde pet čipkaric poučevat na — judovske šole v Galicijo. O ti judje! Soc. demokrate so že vse pokupili, zdaj so pa začeli še idrijske čipkarice. Šmentani judje! Kdaj pa pridete še do kranjskih klerikalcev?!

Somišljenike na Žirovskem opozarjamo, naj store tudi sedaj pri deželnozborskih volitvah svojo dolžnost. Naš kandidat sodrug **Ivan Mlinar** naj dobi sedaj na Žirovskem prav tako častno število glasov kot jih je dobil ob državnozborskih volitvah sodrug J. Kopač. Zato na neutrulno agitatorično delo za našega kandidata! Proč s klerikalizmom. Socialisti, na noge!

„**Naprej!**“ V sedajni volilni dobi je potreba, da se naši somišljeniki pobrigajo tudi za razširitev našega lista. Pozivljamo jih zato, da povsod, koderkoli hodijo, dobe naročnikov za naš list. Kdor bi potreboval kaj števil v svrhu agitacije, pride ali piše naj po nje.

„**Slovenec**“ od 25. januarja se je spravil nad sodruga Antona Kristana, o katerem pripoveduje najrazličnejše izmišljotine in laži, ker brez laži sploh žegnani dopisniki «Slovenca» prebiti ne morejo. No, saj je znano: Kar klerikalec — to lažnjivec! Več o tem bomo pisali, ko bomo poročali o shodu z dne 2. februarja, na katerem je sodrug Anton Kristan natančno dokazal laži, ki so v «Slovencu». Sodrug Anton Kristan je tudi v izjavi, ki je izšla 29. januarja v «Rdečem Praporju», imenoval tistega, ki piše o njem v «Slovencu», navadnega lažnjivca!

Dekanova pisarija . . . Mož piše v «Slovencu»: «Velik haló je bil, ko je Kristan prišel v Idrijo. Sam se je hvalil, da bode v nekaj mesecih naučil svoje ljudi nemški jezik, «njegova» pi bo v petju tako izurila sodruga, da bodo kmalu nadkrilovali obe stranki.» In mož laže! Sodr. Kristan se ni nikoli hvalil, in «njegova» tudi ne — ampak g. Arko se je hvalil in hvali se še vedno, da se mu že vsak pameten človek smeje in ga pomiluje. (Glej njegov shod z dne 11. jan.) Res je, da je sodrug A. Kristan učil eno leto nemški jezik. Kolikor se da v tem času napraviti, je napravil. Njegova soproga je učila tudi petje z lepimi uspehi, in če se ne bi osnovala čipkarska zadruga, bi učila še naprej. Pohvalila se pa s tem še ni nikoli, ker ni Arkotove sorte, ki se producira s svojo hvalo povsod, na pokopališču, na shodih in skoraj gotovo tudi doma v kuhinji . . .

V založbi časopisa „Naprej!“ so izšle sledeče knjige in brošure:

A. Kristan:

„**Zakaj smo socialisti?**“

Cena 14 vinarjev.

Karol Marks in Friderik Engels:

„**Komunistični manifest**“.

Cena 40 vin.

Karol Kautsky:

„**Kdo uničuje proizvodnjanje v malem?**“

Cena 30 vinarjev.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušer o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 nočarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko »Tri jelke«. — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Prva idrijska čipkarska zadruga v Idriji vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

na

redni polletni občni zbor

kateri bode

**v nedeljo, 9. svečana 1908
v prostorih ženskega
društva 'Veda'.**

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega polletnega občnega zbora;
2. Poročilo računov za drugo polletje 1907.
3. Podelitev odveze načelstvu.
4. Volitev 4 nadzornic.
5. Izprememba pravil § 71.
6. Predlogi, nasveti in pritožbe.

Začetek ob 2. uri popoldne.

V IDRIJI, dne 18. januarja 1908.

Za nadzorstvo:

Jvana Štravsova l. r. **Alojzija Kosova** l. r.
zapisnikarica. predsednica.

NB. Pristop je dovoljen proti izkazu članske knjižice, ki se odda pri vstopu.

Občno konsumno društvo v Idriji vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

k

**rednemu letnemu
občnemu zboru**
za upravno leto 1907

ki se viši

dne 9. svečana t. l.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnega izvanrednega občnega zbora;
2. Računsko poročilo za l. 1907;
3. Razdelitev čistega dobička in podelitev odveze predstojništvu;
4. Poročilo o izvršeni reviziji;
5. Volitev dveh članov predstojništva;
6. Volitev treh članov in 2 namestnikov v nadzorništvo;
7. Razni predlogi.

Občni zbor se vrši v pivovarni 'pri Črnem orlu'.

Začetek ob 9. uri zjutraj.

NB. Vstop imajo le člani s poverilnim listom ali pa z dokazilom o oddanih znamkah.

V IDRIJI, 26. januarja 1908.

Za nadzorstvo:

Alojzij Uršič l. r. **Anton Jereb** l. r.
zapisnikar. predsednik.